

Exempel på arbetsbeskrivning klinisk specialistpsykolog

Arbetsbeskrivning – underlag utifrån ”Lönelots”

Arbete: Psykolog med specialistfunktion

Arbetet i kortet

Vanliga arbetsuppgifter är : kvalificerade utredningar, bedömningar, diagnostik av patienter, samt självständigt genomförande av behandling av individer och / eller familjer. Specialisterna har främst kompetens inom klinisk psykologi / psykoterapi, neuropsykologi eller handikapppsykologi.

Specialisten blir ofta tilldelad de svåraste bedömnings-och behandlingsärendena utifrån sin särskilda kompetens och färdighet på området. Den vanligaste specialistpsykologen har dubbelkompetens som Leg.Psykoterapeut utöver sin legitimation. som psykolog. Detta krävs för att helt självständigt genomföra bedömning och behandling med kvalificerad psykoterapi, och för att kunna handleda i psykoterapi.

Specialisten förväntas bistå kollegor och andra medarbetare såsom kuratorer, läkare, sjuksköterska, beh.assistenter med stöd, råd och handledning inom sitt specialistområde. Får ofta uppdrag att ingå i, eller leda olika former av utvecklingsgrupper inom vårdområdet.

Arbetet och befattningen kräver att specialisten kontinuerligt håller sig underrättad om utvecklingen på området och att detta förmedlas till arbetsgruppen och dess ledning. På det sättet har specialisten ofta en nyckelroll i verksamheten.

Väl förtrogen med vetenskaplig metod, utifrån sin utbildning i forskningsmetodik, samt eget utfört vetenskapligt arbete i specialistutbildningen, kan specialisten tilldelas uppdrag att utvärdera och metodutveckla verksamheter.

Kunskaper och färdigheter

Faktor 1 Utbildning / erfarenhet

Psykologen med specialistfunktion har 5 års högskoleutbildning på psykologlinjen .Efter det, 1 års praktisk tjänstgöring under handledning före legitimation som psykolog. Kravet därefter är minst 5 års yrkeserfarenhet innan specialistutbildningen kan sökas.

Denna pågår under 3 år på halvtid och omfattar 60 högskolepoäng. Tillsammans med grundutbildningen har då specialisten 260 poäng, som förvärvats under 6 ½ års teoretisk utbildning, mer än någon annan akademikergrupp i landstinget. Minst 9 års praktisk erfarenhet i yrket har den nyblivne specialisten.

Vanligast i vårt landsting är att den legitimerade psykologen då blir klinisk specialist och/eller Leg.psykoterapeut, specialist inom neuropsykologi eller handikapppsykologi. I förvaltningen finns också en disputerad psykolog med specialistfunktion inom utvärdering/ forskning.

Psykologer, och inte minst specialisterna tillhör de mest flitiga när det gäller kontinuerlig vidareutbildning, vilket också krävs för att kunna uppfylla specialistfunktionen.

Sammantaget borde alltså specialistpsykologer hamna på en ”nivå 6”, vad gäller kunskaper och färdigheter, eftersom deras utbildning/ erfarenhet ligger på en nivå klart över alla de andra akademikergrupperna inkl. specialistläkarna. Här finns en svaghet i Lönelots...

Faktor 2. Problemlösning

De svåraste problemen gäller patienter eller familjer med allvarlig psykisk ohälsa. Specialisten blir ofta tilldelad dessa ärenden, eller engageras av medarbetare, (beh.ass, kurator, läkare, sjuksköt.), för att göra bedömningar av lämpligt bemötande, diagnostik och behandlingsplanering. Om inte specialisten själv genomför behandling av dessa svåra ärenden, medverkar denne med stöd och råd till medarbetarna. Det kan gälla deprimerade och självmordsnära, självskadande, aggressiva, personlighetsstörda individer eller starkt ångestdrivna, tvångsmässiga och psykotiska patienter. Specialisten är ensam om och helt självständig i sin kompetens, och måste utnyttja hela sin kvalificerade kreativitet, flexibilitet, kunskap och problemlösningförmåga, för att lindra patientens lidande och inte sällan för att förhindra försämring, våld eller självmord. Detta ställer naturligtvis mycket stora krav på problemlösningförmåga.

I den sk. teampsykiatrin vilar ofta ett informellt ansvar på specialisten att ge trygghet i form av råd och stöd till medarbetare i de komplicerade behandlingsfallen. Detta kräver förmåga att hjälpa såväl andra behandlare som deras patienter med problemlösning.

Specialisten anlitas ofta som handledare åt ansträngd avdelningspersonal eller andra personalgrupper, där god problemlösningförmåga, lösningfokusering, självständighet och flexibilitet krävs.

Omfattande neuropsykologiska utredningar, som grund i diagnostik och behandlingsplanering, måste specialisten helt självständigt ansvara för eftersom ingen annan har denna kompetens, vare sig läkarna eller andra medarbetare. En flexibel och kreativ sammanvägning av neuropsykologiska data och psykiatriska symtom är då av största vikt.

Faktor 3, Sociala färdigheter

Sociala färdigheter är av största vikt för att fungera som specialist i verksamheten. Det krävs mycket god kommunikationsförmåga och samarbetsfärdigheter såväl med patienter som med medarbetare. Effektivt samverkan med andra befattningshavare enskilt eller i grupp utanför landstinget, krävs också. Inte sällan måste olika intressekonflikter och ansträngda känslolägen hanteras med stor lyhördhet, flexibilitet och hänsyn. Inte minst i de komplicerade patientärenden som specialisten oftast, på ett eller annat sätt, är engagerad i. Att vara tillgänglig och ge service i dessa ärenden är av största vikt. Samtidigt måste specialisten nå fram till en handlingsplan och effektivt arbeta mot uppsatta mål utifrån etiska och vetenskapliga riktlinjer. Krav på mycket god kulturförståelse, att kunna skapa en god arbetsallians, inlevelseförmåga, empati och helhetssyn på individer och familjer, är självklara kompetensområden för psykolog med specialistfunktion.

Ansvar

Faktor 4. Ansvar för materiella resurser och information

Individuellt ansvar för testpsykologiska instrument och utredningsmaterial är reglerat i Sekretesslagen, sk. instrumentsekretess. Ansvaret över testinstrument gäller även inköpsplanering, beställning, lagerhållning, säkerställa att inte obehöriga handhar testinstrument, uppdatering samt introduktion av nya test.

Specialisten har ansvar för introduktion av nya test samt för handledning av andra psykologer när det gäller administrering, kodning, utvärdering och tolkning av testresultat.

I de verksamheter där testmaterial används flitigt, såsom vid BUP, Neurohabiliteringen, Psykologavd. och Psykiatrin, representerar materialet en väsentlig inköpskostnad. Regelbundna uppdateringar och återbeställningar är helt nödvändiga kostnader i verksamheten. Individuellt ansvar för patientjournaler enl. pat.journallagen.

Ansvar för att hantera information rörande patienter enligt sekretesslagstiftning. Kan tex. röra uppgifter lagrade på dator eller i lokalt nätverk.

En brist i hanteringen av testinstrument, journaler och/eller sekretess, är ett brott mot lagstiftning för psykologens arbete och kan beivras. Det kan leda till avsevärd skada för patient, samt följas av skadeståndsprocesser. Specialist-psykologen kan ytterst fråntas legitimationen och därmed förlora rätten att utöva sitt yrke.

Faktor 5. Ansvar för människor

Psykolog med specialistfunktion har ett mycket stort ansvar i att genomföra bedömningar, diagnostik, utföra behandlingar och förebygga ytterligare ohälsa, ofta i de mest komplicerade ärendena. Återkommande hanterar specialisten svårt psykiskt / fysiskt ansträngda människor, alltid helt under eget självständigt professionellt yrkesansvar (HSL), som inte kan överlåtas till annan medarbetare, läkare eller chef. Legitimationen och specialistkompetensen definierar just denna rättighet och skyldighet till självständigt yrkesutövande.

Patientens säkerhet, liv, hälsa och utveckling vilar i specialistens händer. I de mest komplicerade patientärendena, tex. självmordsnära individer, involveras ofta specialisten antingen som behandlare eller handledare - rådgivare.

Det största specialistområdet, Klinisk psykologi, omfattar en mycket stor del av verksamheten vid exempelvis Bup eller öppenvården inom vuxenpsykiatrin. Specialisten får därför en ledande roll och ett självklart ansvar i hur verksamheten bedrivs, och hur färdigheter och kompetens utvecklas hos medarbetarna. Detta parallellt med den rent medicinska behandling som läkaren står för, och som oftast utgör en mindre del av behandlingsutbudet.

I de patientfall där specialisten bedömer att medicinering eller sjukskrivning kan vara nödvändig, påtalar denne det för läkaren i teamet, varefter en gemensam bedömning görs av patientens behov av medicinering, samtalsbehandling och sjukskrivning.

Ansvar för starkt sekretessbelagd information.

Lagstiftning reglerar också ansvaret att följa etiska regler och vetenskapligt beprövade metoder.

Brist i ansvarstagande leder till att patientens hälsa, säkerhet och verksamhetens kvalitet äventyras.

En ytterligare konsekvens kan bli att specialisten anmäls för försumlighet i yrkesutövandet.

Faktor 6. Ansvar för planering, utveckling, resultat, arbetsledning

Det har blivit allt vanligare att specialister tillträder chefbefattningar i kraft av sin kompetens och erfarenhet, och därmed även formellt får ett tydligt ledningsansvar.

Även om specialisten formellt inte har ett direkt arbetsledande ansvar som chef, så är han/hon oftast den ledande experten i den huvudsakliga verksamheten, nämligen utredning och behandling.

Specialisten förväntas därför, utifrån sin kompetens, ta ett ledande ansvar för hur verksamheten bedrivs, planeras, utvecklas, prioriteras, målbeskrivs, följs upp, och utvärderas.

Med det följer ofta ansvar för att bidra med ny kompetens, nya metoder, delge medarbetare ny kunskap, bedriva internutbildning och att handleda medarbetare.

Verksamhetschef uppdrar ofta åt specialisten att leda eller ingå i olika typer av utvecklingsgrupper eller ansvarsgrupper.

Om specialisten inte ej intar denna nyckelroll, tappar verksamheten i kvalitet och patientsäkerhet, och risk för överbelastning av medarbetare följer och därmed tilltar även risken för ohälsa bland personal och patienter.

Arbetsförhållanden

Faktor 7. Fysiska förhållanden

Relativt liten fysisk belastning förutom risker med upprepat ensidigt stillasittande i sittmöbler som inte alltid är särskilt sittvänliga. Inte ovanligt med slitna möbler från 70-talet. Ryggproblem kan därför bli följden.

Bildskärmsarbete allt vanligare vilket påfrestar ögon och koncentration.

Koncentration och ögonkontakt påfrestar sinnesorganen och kan leda till spänningshuvudvärk och irriterade ögon.

Risk för hot och våld förekommer också.

Faktor 8 Psykiska förhållanden

Intensiv och mycket stor psykisk ansträngning är vanlig och dagligt förekommande.

De svåra pat-ärenden som specialisten ofta handhar, ställer stora krav på emotionell närvaro, koncentration, empati och uthållighet. Den känslomässiga anspänningen är ofta mycket hög, samtidigt som specialisten, på begränsad tid, skall överväga olika handlingsalternativ, bedöma risksituationer, överväga ev. medicinerings- och sjukskrivningsbehov, bedöma suicidrisk, diagnos och psykiskt tillstånd i övrigt. Dessutom viktigt att etablera en samarbetskontakt med patienten, inhämta väsentlig sakinformation, lyssna aktivt, undvika allt som kan kränka patienten etc.

I kvalificerad handledning av personalgrupper eller medarbetare, hanterar specialisten också ofta psykisk påfrestning och stressande situationer som personalen brottas med.